

Ελληνικό Περιοδικό
Διοίκησης
Αθλητισμού & Αναψυχής

Hellenic Journal
of Sport & Recreation
Management

2014
Volume 11 (1), 30-40

Ελληνικό Περιοδικό Διοίκηση Αθλητισμού & Αναψυχής
τόμος 11 (1), 30- 40
Δημοσιεύτηκε: Ιούλιος, 2014

Hellenic Journal of Sport & Recreation Management
Volume 11 (1), 30- 40
Released: July, 2014

Ελληνική Εταιρία
Διοίκησης Αθλητισμού

Hellenic Association
for
Sport Management

<http://www.elleda.gr>
ISSN 1791-6933

**«Παρακίνηση Δασκάλων Ελληνικών Παραδοσιακών Χορών,
Διαφοροποίηση λόγω Δημογραφικών Χαρακτηριστικών»**

Βουτσινά, Μ. & Γουλιμάρης, Δ.

Τμήμα Επιστήμης Φυσικής αγωγής & Αθλητισμού, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Περίληψη

Σκοπός της παρούσης εργασίας ήταν η διερεύνηση διαφοροποίησης της παρακίνησης δασκάλων ελληνικών παραδοσιακών χορών λόγω δημογραφικών χαρακτηριστικών τους. Στην έρευνα συμμετείχαν 150 δάσκαλοι ελληνικών παραδοσιακών χορών (άνδρες 46% και γυναίκες 54%) απασχολούμενοι σε Ελληνικούς πολιτιστικούς συλλόγους, σχολές και γυμναστήρια. Για την αξιολόγηση της παρακίνησης χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα των Blais και συνεργατών (1993) τροποποιημένη στην Ελληνική γλώσσα από τον Χριστοδουλίδη (2004). Η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της κλίμακας ελέγχθηκαν επιτυχώς. Τα αποτελέσματα της έρευνας υποστήριξαν ότι οι δάσκαλοι χορού συνολικά σημείωσαν υψηλές τιμές παρακίνησης στην εργασία τους. Στατιστικά σημαντικές διαφορές σημειώθηκαν αναφορικά του διαφορετικού φύλου των δασκάλων στην υποκλίμακα εσωτερική παρακίνηση για γνώση ($p < .05$) και στην υποκλίμακα εσωτερική πίεση ($p < .05$). Ακόμη στατιστικά σημαντικές διαφορές σημειώθηκαν αναφορικά των επιπέδων διαφορετικής εμπειρίας στη διδασκαλία των ελληνικών παραδοσιακών χορών στην υποκλίμακα αναγνωρίσιμη ρύθμιση ($p < .05$) και στην υποκλίμακα εξωτερική ρύθμιση ($p < .05$). Γενικότερα, από τα ευρήματα της έρευνας υποστηρίχθηκε ότι η παρακίνηση των δασκάλων ελληνικών παραδοσιακών χορών επηρεάζεται σε κάποιο βαθμό από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους.

Λέξεις κλειδιά: αυτο-καθορισμός, εργασιακό περιβάλλον, χορός.

Ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας: mvoutsin@phyed.duth.gr

**Investigating Greek Folk Teachers Motivation,
Differences Due to Demographic Characteristics**

Voutsina, M. & Goulimaris, D.

Department of Physical Education & Sport Sciences, University of Democritus, Greece

Abstract

The purpose of this study was to investigate differentiation of Greek traditional dances teacher's motivation due to their demographic characteristics. The survey involved 150 teachers of Greek traditional dances (men 46% and women 54%) employed in cultural associations, schools and gyms. To assess motivation scale was used Blais and colleagues (1993) instrument, after modification in Greek language by Christodoulides (2004). The validity and reliability of the scale were tested successfully. The survey results showed that dance teachers succeeded high values of work motivation. Statistically significant differences were noted between teachers of different sex in subscale intrinsic motivation for knowledge ($p < .05$) and in subscale internal pressure ($p < .05$). Even statistically significant differences were noted between teachers with different levels of teaching experience in the identified regulation subscale ($p < .05$) and in the external regulation subscale ($p < .05$). More generally, present findings supported that the motivations of Greek dance teachers influenced to some extent by their demographic characteristics.

Keywords: self-determination, working environment, dance.

e – mail: mvoutsin@phyed.duth.gr

Εισαγωγή

Οι πολιτιστικοί σύλλογοι αποτελούν δυναμικούς πόλους έλξης ατόμων διαφορετικής ηλικίας και κοινωνικής προέλευσης, δημιουργώντας την αίσθηση ότι ο ελληνικός παραδοσιακός χορός είναι μια ελκυστική, φυσική και παράλληλα ψυχαγωγική δραστηριότητα (Filippou, Goulimaris, Baxevanos & Genti, 2010). Η διδασκαλία του ελληνικού παραδοσιακού χορού γίνεται σε χορευτικές ομάδες πολιτιστικών συλλόγων, σε πολιτιστικούς οργανισμούς, σε σχολές χορού και σε γυμναστήρια. Αποτελεί οργανωμένη μορφή φυσικής δραστηριότητας με στόχο κυρίως την εκμάθηση του χορού. Τα άτομα που συμμετέχουν σε τέτοιες δραστηριότητες επιδιώκουν την ανάπτυξη κοινωνικών συναναστροφών, τη διασκέδαση και τη βελτίωση της ψυχολογικής τους διάθεσης, καθιστώντας τον ελληνικό παραδοσιακό χορό δραστηριότητα αναψυχής (Γεντή, 2008).

Ο ελληνικός παραδοσιακός χορός ψυχαγωγεί και συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση των ατόμων αναπτύσσοντας παράλληλα αντιληπτικές και κινητικές δεξιότητες (Δήμας, 2004). Η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας μπορεί να αυξήσει την προσέλκυση ατόμων στις χορευτικές ομάδες αλλά εξαρτάται στο μεγαλύτερο βαθμό από τις διδακτικές γνώσεις και από την ικανότητά του δασκάλου να χρησιμοποιεί διάφορες διδακτικές μεθόδους (Δήμας, 2004). Οι χοροδιδάσκαλοι θα πρέπει να διαθέτουν εκτός από γνώσεις, κινητικές επιδεξιότητες, όπως και εκπαιδευτικές και επικοινωνιακές ικανότητες. Τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσουν οι συμμετέχοντες σε συνδυασμό με τις ιδιαίτερες ικανότητες που πρέπει να διαθέτουν οι χοροδιδάσκαλοι, αιτιολογούν τον πολυσύνθετο ρόλο του δασκάλου ελληνικών παραδοσιακών χορών. Παρόλο που οι απαιτήσεις για τη διδασκαλία του χορού είναι υψηλές δεν έχει διερευνηθεί αρκετά η παρακίνηση των δασκάλων ελληνικού παραδοσιακού χορού στην Ελλάδα.

Εσωτερική - Εξωτερική Παρακίνηση

Ο Deci (1975) διαχώρισε τους παράγοντες που παρακινούν τα άτομα σε 'εσωτερικούς' και 'εξωτερικούς'. Η εσωτερικά παρακινούμενη συμπεριφορά ωθείται από την έμφυτη ανάγκη του ατόμου να αισθάνεται ικανός και αυτόνομος στο περιβάλλον. Όταν το άτομο αντιλαμβάνεται μεγαλύτερη αυτονομία και ικανότητα χειρισμού του περιβάλλοντός του, η παρακίνηση αυξάνεται σε συνάρτηση με το βαθμό ελκυστικότητας της δραστηριότητάς του (Deci & Ryan, 1985), ενώ εκλείπει εντελώς σε περίπτωση πίεσης ή εξαναγκασμού (Deci & Ryan, 2000). Για παράδειγμα, τα άτομα που ασκούνται στον ελεύθερο χρόνο τους είναι εσωτερικά παρακινούμενα όταν βιώνουν το αίσθημα της ευχαρίστησης και της χαράς, το αίσθημα της ελευθερίας και της χαλαρότητας και την ίδια στιγμή καθόλου πίεση (Vallerand, 1997). Η εξωτερική παρακίνηση αφορά κυρίως εξωτερικούς παράγοντες που ωθούν τα άτομα στην υιοθέτηση μιας συμπεριφοράς (Deci & Ryan, 1985). Η εξωτερική παρακίνηση προέρχεται από εξωτερικές πηγές δηλαδή από άλλα άτομα μέσω θετικής ή αρνητικής ενίσχυσης όπως ο έπαινος, δημόσια αναγνώριση, έπαθλα, χρηματικά ποσά κ.λπ. Για παράδειγμα

κάποια άτομα ασχολούνται με την άσκηση για την απόκτηση επάθλων με σκοπό την αναγνώριση των προσπαθειών τους από το κοινωνικό τους περιβάλλον.

Θεωρία του αυτο-καθορισμού

Η θεωρία του αυτο-καθορισμού βρίσκεται σε σύγχρονα πλαίσια και μπορεί να δώσει τις βάσεις για μια σε βάθος μελέτη της παρακίνησης των δασκάλων ελληνικών παραδοσιακών χωρών. Σύμφωνα με τη θεωρία του αυτο-καθορισμού, μια συμπεριφορά μπορεί να είναι είτε εσωτερικά, είτε εξωτερικά, είτε καθόλου παρακινήμενη, ενώ στο χαμηλότερο επίπεδο του φάσματος του αυτο-καθορισμού βρίσκεται η έλλειψη παρακίνησης και στο υψηλότερο επίπεδο η εσωτερική παρακίνηση (Deci & Ryan, 1985). Σύμφωνα με τους Deci και Ryan (1985), η παρακίνηση του ατόμου έχει πολυδιάστατη δομή και παρουσιάζει μια συνέχεια ανάλογα με το βαθμό του αυτο-καθορισμού από την εσωτερική έως την εξωτερική παρακίνηση και τη μη παρακίνηση.

Η εσωτερική παρακίνηση βρίσκεται στην αρχή του φάσματος της θεωρίας του αυτο-καθορισμού και αφορά αυτόνομες, υψηλά αυτο-καθοριζόμενες συμπεριφορές (Deci & Ryan, 1985). Σύμφωνα με έρευνες (Vallerand, Pelletier, Blais, Brière, Senecal & Vallieries, 1993) η εσωτερική παρακίνηση ταξινομείται σε τρεις κατηγορίες: α) την εσωτερική παρακίνηση για γνώση, όπου το άτομο δραστηριοποιείται για την απόκτηση γνώσεων β) την εσωτερική παρακίνηση για επίτευξη, όπου το άτομο δραστηριοποιείται για να πετύχει κάποιο στόχο γ) την εσωτερική παρακίνηση για αισθητική διέγερση, όπου το άτομο δραστηριοποιείται με σκοπό την αισθητηριακή απόλαυση (π.χ. ευχαρίστηση). Ακολουθεί η εξωτερική παρακίνηση στο φάσμα του αυτο-καθορισμού, που περιλαμβάνει κάποιες συμπεριφορές (αναγνωρίσιμη ρύθμιση, εσωτερική πίεση, εξωτερική ρύθμιση) περισσότερο, λιγότερο ή καθόλου αυτο-καθοριζόμενες.

Η αναγνωρίσιμη ρύθμιση αναφέρεται σε σχετικά αυτο-καθοριζόμενες συμπεριφορές που συμβαίνουν όταν τα άτομα συμμετέχουν σε δραστηριότητες για κάποιο συγκεκριμένο σκοπό. Η εσωτερική πίεση αφορά συμπεριφορές μη αυτο-καθοριζόμενες που συμβαίνουν όταν το άτομο αξιολογεί την δραστηριότητα κάτω από εξωτερικές πιέσεις (Deci & Ryan, 1991). Η εξωτερική ρύθμιση αφορά συμπεριφορές που καθορίζονται από εξωτερικούς παράγοντες όπως υλικές αμοιβές, τιμωρίες, απειλές κ.α. (Deci & Ryan, 1985). Στο χαμηλότερο επίπεδο του φάσματος του αυτο-καθορισμού βρίσκεται η έλλειψη παρακίνησης όπου τα άτομα δεν παρακινούνται ούτε εσωτερικά ούτε εξωτερικά για να δραστηριοποιηθούν (Deci & Ryan, 1985). Η θεωρία του αυτο-καθορισμού (Deci & Ryan, 1991) μελετά τα κίνητρα των ανθρώπων λειτουργιών, προσπαθώντας κυρίως να απαντήσει στο ερώτημα γιατί τα άτομα συμμετέχουν σε μια δραστηριότητα. Οι αυτο-καθοριζόμενες μορφές παρακίνησης σχετίζονται με θετικά αποτελέσματα όπως το αυξημένο ενδιαφέρον, η ευχαρίστηση και η προσπάθεια για μια δραστηριότητα (Ryan & Connell, 1989). Αντίθετα οι μη αυτο-καθοριζόμενες μορφές παρακίνησης συνδέονται με αρνητικά αποτελέσματα όπως χαμηλό ενδιαφέρον και αδράνεια (Ryan & Connell, 1989).

Ο αυτο-καθορισμός φαίνεται να συσχετίζεται με πολλούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά και με τις γνωστικές διεργασίες που τους χαρακτηρίζουν όπως την επαγγελματική ικανοποίηση, την αυτο-αποτελεσματικότητα κ.α. Έρευνες έχουν αποδείξει ότι ο υψηλός βαθμός αυτο-καθορισμού είναι συνδεδεμένος με μεγαλύτερη επαγγελματική ικανοποίηση, χαμηλότερη συναισθηματική εξουθένωση και μειωμένες προθέσεις παραίτησης (Χριστοδουλίδης, Παπαϊωάννου, Χατζηευστρατιάδης & Δούκα, 2003). Επιπλέον η ικανοποίηση απ' την εργασία είναι μεγαλύτερη όσο μεγαλύτερος είναι ο αυτο-καθορισμός (Deci & Ryan, 2004; Χριστοδουλίδης, 2004). Ένα από τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας των Gagne και Deci (2005) όπου συμμετείχαν και καθηγητές φυσικής αγωγής είναι ότι όσο μεγαλύτερος ήταν ο αυτο-καθορισμός των καθηγητών, τόσο μεγαλύτερη ήταν η ικανοποίησή τους απ' τη δουλειά και η ενασχόλησή τους με δραστηριότητες εκτός ωραρίου για τη βελτίωσή τους. Σε έρευνα (Pelletier, Seguin - Levesque & Legault, 2002) που πραγματοποιήθηκε σε εκπαιδευτικούς από τα αποτελέσματα βρέθηκε ότι όσο περισσότερο εσωτερικά παρακινήμενοι ήταν οι εκπαιδευτικοί τόσο πιθανότερο ήταν να αναπτύξουν την αυτονομία των μαθητών τους οδηγώντας τους έτσι στην αύξηση της εσωτερικής τους παρακίνησης. Από την ίδια μελέτη προκύπτει ότι όσο περισσότερη «πίεση» αισθάνονται οι εκπαιδευτικοί, είτε από συναδέλφους είτε από μαθητές, τόσο

χαμηλότερος είναι ο αυτο-καθορισμός τους αναφορικά με την διδασκαλία. Επιπλέον στην έρευνα των Roth, Assor, Kanat-Mayom, και Kaplan (2007) βρέθηκε ότι οι εκπαιδευτικοί που εμφάνιζαν περισσότερο αυτο-καθοριζόμενες μορφές παρακίνησης στη διδασκαλία τους παρουσίαζαν ανάπτυξη στην αίσθηση της προσωπικής τους επίτευξης και μειωμένη αίσθηση συναισθηματικής εξουθένωσης.

Οι δάσκαλοι για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στο δύσκολο έργο τους θα πρέπει να έχουν υψηλά επίπεδα παρακίνησης. Έτσι δημιουργείται η ανάγκη διερεύνησης των ψυχολογικών παραγόντων για να διαπιστωθεί αν και κατά πόσο οι δάσκαλοι παραδοσιακού χορού παρακινούνται απ' την ίδια την εργασία τους.

Σκοπός

Ο κύριος σκοπός της έρευνας ήταν η μελέτη της παρακίνησης στους δασκάλους ελληνικού παραδοσιακού χορού. Επιπλέον εξετάστηκε εάν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά αποτελούν παράγοντα διαφοροποίησης της παρακίνησης των δασκάλων ελληνικού παραδοσιακού χορού.

Ερευνητικές υποθέσεις

Θα υπάρξουν διαφορές μεταξύ της κάθε υποκλίμακας της παρακίνησης και του διαφορετικού φύλου των δασκάλων ελληνικών παραδοσιακών χορών.

Θα υπάρξουν διαφορές μεταξύ της κάθε υποκλίμακας της παρακίνησης και των διαφορετικών επιπέδων εμπειρίας εργασίας των δασκάλων ελληνικών παραδοσιακών χορών.

Θα υπάρξουν διαφορές μεταξύ της κάθε υποκλίμακας της παρακίνησης και των υποομάδων διαφορετικής ηλικίας των δασκάλων ελληνικών παραδοσιακών χορών.

Θα υπάρξουν διαφορές μεταξύ της κάθε υποκλίμακας της παρακίνησης και των υποομάδων διαφορετικού βαθμού εκπαίδευσης των δασκάλων ελληνικών παραδοσιακών χορών.

Μεθοδολογία

Συμμετέχοντες

Το δείγμα ήταν δάσκαλοι ελληνικού παραδοσιακού χορού που απασχολούνταν σε πολιτιστικούς συλλόγους μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, σχολές χορού και γυμναστήρια από τα Ιόνια νησιά και τη δυτική Μακεδονία. Συνολικά συγκεντρώθηκαν 150 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από δασκάλους ελληνικού παραδοσιακού χορού. Η επιλογή του δείγματος για την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων στην έρευνα ήταν τυχαία. Από τους συμμετέχοντες, οι 81 ήταν γυναίκες και οι 69 άνδρες, με μέση τιμή ηλικίας τα 38 έτη περίπου. Η χαμηλότερη ηλικία που βρέθηκε στο δείγμα ήταν τα 22 έτη και η υψηλότερη τα 67 έτη. Σχετικά με την εκπαίδευση, το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων στην έρευνα (άνω του 60%) ήταν απόφοιτοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ, ενώ ένα μικρό μέρος, ήταν απόφοιτοι λυκείου. Το μικρότερα σύνολα των ερωτηθέντων ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ήταν έγγαμοι (54.9%), ενώ η συμμετοχή των γυναικών (54%) ήταν λίγο μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών. Σχετικά με τα χρόνια εργασίας στη διδασκαλία παραδοσιακών χορών, ο μέσος όρος ήταν περισσότερο από δέκα χρόνια, ενώ ως ελάχιστη τιμή που βρέθηκε είναι το 1 έτος και μέγιστη τιμή τα 36 έτη. Τα άτομα που συμμετείχαν στη έρευνα ήταν κυρίως ηλικίας 18-30 ετών.

Όργανα αξιολόγησης

Για τη διερεύνηση της παρακίνησης των εργαζομένων χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα μέτρησης της παρακίνησης των εργαζομένων (The Blais Work Motivation Inventory) των Blais, Briere, Lachance, Riddle και Valerand (1993) όπως αυτή τροποποιήθηκε από τον Χριστοδουλίδη (2004). Η εγκυρότητα και η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου έχει επιβεβαιωθεί στον ελλαδικό χώρο, σε καθηγητές Φ.Α.

(Χριστοδουλίδης & Παπαϊωάννου 2002; Χριστοδουλίδης 2004). Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από 35 ερωτήσεις κάτω από την γενική ερώτηση «τί σας ωθεί να κάνετε αυτή τη δουλειά;» που αντιστοιχούν σε 5 παράγοντες:

Ο πρώτος παράγοντας της κλίμακας ονομάστηκε «Εσωτερική Παρακίνηση» (12 θέματα), που αφορούν στην γνώση (4 θέματα π.χ. Λόγω της ευχάριστης εμπειρίας του να μαθαίνω καινούργια πράγματα σε αυτή τη δουλειά), στην επίτευξη (4 θέματα π.χ. Για την αίσθηση της επίτευξης που νιώθω) και στην αισθητική απόλαυση (4 θέματα π.χ. Για τις ανεπανάληπτες στιγμές χαράς που μου δίνει αυτή η δουλειά).

Ο δεύτερος παράγοντας της κλίμακας ονομάστηκε «Αναγνωρίσιμη Ρύθμιση» (4 θέματα π.χ. γιατί είναι η δουλειά που διάλεξα και που προτιμώ για να έχω μια συγκεκριμένη ποιότητα ζωής).

Ο τρίτος παράγοντας της κλίμακας ονομάστηκε «Εσωτερική πίεση» (3 θέματα π.χ. γιατί η δουλειά μου είναι η ζωή μου και δεν θέλω να αποτύχω).

Ο τέταρτος παράγοντας της κλίμακας ονομάστηκε «Εξωτερική Ρύθμιση» (6 θέματα π.χ. γιατί μου επιτρέπει να βγάλω λεφτά) και ο πέμπτος η «Μη Παρακίνηση» (10 θέματα π.χ. δεν ξέρω οι συνθήκες εργασίας μας είναι μη ρεαλιστικές).

Οι απαντήσεις δόθηκαν σε 7-βάθμια κλίμακα Likert (1 = δεν ανταποκρίνεται καθόλου, 7 = ανταποκρίνεται ακριβώς).

Διαδικασία

Η έρευνα έγινε αποκλειστικά σε χώρους συστηματικής διδασκαλίας του ελληνικού παραδοσιακού χορού, όπως παραδειγματος χάριν δημοτικά σχολεία, γυμναστήρια, αίθουσες χορού. Στο αρχικό στάδιο της διαδικασίας, πραγματοποιήθηκε σε κάθε περίπτωση μια σύντομη ενημέρωση στους δασκάλους που επρόκειτο να συμμετέχουν στην έρευνα, σχετικά με το σκοπό και τη διαδικασία της έρευνας. Επιπλέον, διασφαλιζόταν στους δασκάλους ότι το ερωτηματολόγιο συμπληρώνεται ανώνυμα και πάντα μόνο με δική τους επιθυμία. Στο τελικό στάδιο τα ερωτηματολόγια μοιράζονταν στους δασκάλους, οι οποίοι το συμπλήρωναν εκείνη τη στιγμή και το επέστρεφαν στον ερευνητή. Κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου παρέχονταν διευκρινίσεις, όταν αυτό κρίνόταν αναγκαίο.

Αποτελέσματα

Περιγραφικά στατιστικά

Παρόλο που η έρευνα έγινε σε δύο ελληνικές περιφέρειες, το μεγαλύτερο σύνολο των συμμετεχόντων, προήλθε από τη δυτική Μακεδονία επειδή η περιφέρεια αυτή είναι μεγαλύτερη πληθυσμιακά από εκείνη των Ιονίων νήσων. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες βρέθηκαν να έχουν εμπειρική κατάρτιση, ενώ ένα σημαντικό σύνολο διδάσκει ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς έχοντας εκπαιδευτεί στην ειδικότητα ελληνικών παραδοσιακών χορών των Τ.Ε.Φ.Α.Α. Το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων στην έρευνα (περισσότεροι από τους μισούς) ήταν απόφοιτοι ΑΕΙ ή ΤΕΙ. Τα μικρότερα σύνολα των ερωτηθέντων ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος. Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων ήταν έγγαμοι ενώ η συμμετοχή των γυναικών ήταν λίγο μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών. Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων είναι 32,3 έτη (Τ.Α.= 6,43) και με μια αρκετά μεγάλη προϋπηρεσία (Μ.Ο.=12,3 έτη, Τ.Α.=3,41) στη διδασκαλία του αντικειμένου των ελληνικών παραδοσιακών χορών προσδίδοντας μια βαρύτητα στη εγκυρότητα και στη σημασία των αποτελεσμάτων της έρευνας αυτής

Από το άθροισμα του σκορ των θεμάτων σε κάθε υποκλίμακα, διαιρούμενο δια του αριθμού των ερωτήσεων του παράγοντα δημιουργήθηκαν νέες μεταβλητές που αντιπροσωπεύουν τις υποκλίμακες παρακίνησης. Για τη διερεύνηση των αποτελεσμάτων τονίζεται πως οι παράγοντες αυτοί μετρήθηκαν

με μια 7βάθμια κλίμακα, με την μεγαλύτερη τιμή να εκφράζει και μεγαλύτερη ισχύ του κάθε παράγοντα. Στη συνέχεια αναφέρονται τα αποτελέσματα αναφορικά με τις αυτο-καθοριζόμενες αυτόνομες υποκλίμακες παρακίνησης δηλαδή την αναγνωρίσιμη ρύθμιση, την εσωτερική παρακίνηση για ευχαρίστηση, την εσωτερική παρακίνηση για γνώση και την εσωτερική παρακίνηση για επίτευξη. Η αναγνωρίσιμη ρύθμιση βρέθηκε με τη μικρότερη μέση τιμή από τις υπόλοιπες αυτο-καθοριζόμενες υποκλίμακες παρακίνησης (Μ.Ο=5.1, Τ.Α=1.3). Η αυτο-καθοριζόμενη αυτόνομη υποκλίμακα παρακίνησης με τη μεγαλύτερη μέση τιμή ήταν η εσωτερική παρακίνηση για ευχαρίστηση (Μ.Ο=5.6, Τ.Α=1.2). Γενικά οι τιμές των αυτο-καθοριζόμενων αυτόνομων υποκλιμάκων παρακίνησης βρέθηκαν υψηλές ξεπερνώντας το μέσο όρο.

Οι μη αυτο-καθοριζόμενες αυτόνομες υποκλίμακες παρακίνησης που εξετάστηκαν στην έρευνα ήταν η εξωτερική ρύθμιση, η μη παρακίνηση και η εσωτερική πίεση. Θα πρέπει αρχικά να τονιστεί ότι η μεγαλύτερη τιμή εκφράζει και μεγαλύτερη ισχύ του κάθε παράγοντα. Η έλλειψη παρακίνησης ήταν η υποκλίμακα με την χαμηλότερη μέση τιμή (Μ.Ο.=2.5, Τ.Α.= 1.1) ενώ τη μεγαλύτερη τιμή εμφάνισε η υποκλίμακα της εσωτερικής πίεσης (Μ.Ο.= 4.6, Τ.Α.= 1.5).

Αναλύσεις αξιοπιστίας

Η μέτρηση αξιοπιστίας πραγματοποιήθηκε με τον υπολογισμό των τιμών του συντελεστή Cronbach α για κάθε υποκλίμακα ξεχωριστά, επιβεβαιώνοντας την αξιοπιστία των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν.

Διαφορές ως προς τις υποομάδες του φύλου

Αναφορικά με τις αυτο-καθοριζόμενες αυτόνομες υποκλίμακες παρακίνησης, σύμφωνα με τον Πίνακα 3 που παρουσιάζει τα αποτελέσματα των t-test, το φύλο αποτέλεσε παράγοντα διαφοροποίησης μόνο στην υποκλίμακα της εσωτερικής παρακίνησης για γνώση ($t=-4.09$, $p < .05$). Επιπλέον, για τις γυναίκες η υποκλίμακα αυτή πήρε σαφώς μεγαλύτερη τιμή από ότι για τους άνδρες. Για τις υπόλοιπες υποκλίμακες δεν υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση από τις υποομάδες του φύλου.

Πίνακας 1. Έλεγχος διαφορών αυτό-καθοριζόμενων αυτόνομων υποκλιμάκων παρακίνησης από τις υποομάδες του φύλου.

	Άνδρες		Γυναίκες		t	p
	Μ.Ο	Τ.Α	Μ.Ο.	Τ.Α.		
1.Αναγνωρίσιμη ρύθμιση	4.98	1.01	5.26	1.05	1.60	0.20
2.Εσωτερική παρ. για ευχαρίστηση	5.55	0.97	5.71	1.11	0.66	0.41
3.Εσωτερική παρ. για γνώση	5.21	1.21	5.62	1.40	-4.09	.045*
4.Εσωτερική παρ. για επίτευξη	5.36	1.27	5.47	1.53	3.16	.057

*= Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.05

Για τις μη αυτο-καθοριζόμενες αυτόνομες υποκλίμακες παρακίνησης, στα ευρήματα του t – test που παρουσιάζονται στον Πίνακα 2, παρατηρείται ότι μόνο η εσωτερική πίεση διαφοροποιήθηκε στατιστικά σημαντικά από τις υποομάδες του φύλου ($t = -4.09$ $p < .05$). Μάλιστα, για τις γυναίκες η υποκλίμακα αυτή πήρε σαφώς μεγαλύτερη τιμή από ότι για τους άνδρες. Για τις υπόλοιπες υποκλίμακες δεν υπήρξε στατιστικά σημαντική επίδραση από τις υποομάδες του φύλου.

Πίνακας 2. Έλεγχος διαφορών μη αυτό-καθοριζόμενων αυτόνομων υποκλιμάκων παρακίνησης από τις υποομάδες του φύλου

	Άνδρες		Γυναίκες		t	p
	M.O	T.A	M.O.	T.A.		
1. Εξωτ ρύθμιση	3.98	1.01	3.33	1.05	1.60	0.20
2.Μη παρακίνηση	2.62	0.97	2.41	1.11	0.60	0.48
3.Εσωτερική πίεση.	4.32	1.21	4.98	1.40	-4.09	.045*

*= Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο $p < .05$

Διαφορές ως προς τα χρόνια εμπειρίας διδασκαλίας ελληνικών παραδοσιακών χορών

Αναφορικά με τα χρόνια εμπειρίας διδασκαλίας στους χορούς έγινε έλεγχος διαφοροποίησης των υποκλιμάκων παρακίνησης από τις υποομάδες των χρόνων εμπειρίας των συμμετεχόντων στην έρευνα. Η αναγνωρίσιμη ρύθμιση ήταν η υποκλίμακα που διαφοροποιήθηκε στατιστικά σημαντικά από τις υποομάδες των ετών εμπειρίας όπως βρέθηκε από τα δεδομένα της ανάλυσης διακύμανσης ως προς ένα παράγοντα (Πίνακας 3), ($F_{(1,150)} = 4,92$, $p < .05$). Μάλιστα, για όσους είχαν λιγότερη προϋπηρεσία η υποκλίμακα της αναγνωρίσιμης ρύθμισης έλαβε μεγαλύτερη τιμή από ότι για αυτούς με περισσότερα έτη. Για να διερευνηθούν περαιτέρω οι διαφορές, έγινε post – hoc ανάλυση. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης στατιστικά σημαντικές διαφορές παρατηρήθηκαν ανάμεσα σε αυτούς που είχαν εμπειρία μικρότερη των 10 ετών και σε αυτούς που είχαν εμπειρία από 10 ως 20 έτη ($p < .05$), καθώς και ανάμεσα σε αυτούς που είχαν εμπειρία μικρότερη των 10 ετών και σε αυτούς που είχαν εμπειρία πάνω από 20 έτη ($p < .05$).

Πίνακας 3. Έλεγχος διαφορών αυτό-καθοριζόμενων αυτόνομων υποκλιμάκων παρακίνησης από τις υποομάδες των ετών εμπειρίας

	< 10 έτη		10 < 20 έτη		20 έτη <		F	p
	M.O	T.A	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.		
Αναγνωρίσιμη ρύθμιση	5.64	1.11	4.71	1.02	4.84	1.21	4.92	.017*
Εσωτερική παρ για ευχαρίστ.	5.43	1.25	5.44	1.23	5.97	.97	.821	n.s.
Εσωτερική παρ για γνώση	5.46	1.06	5.41	1.16	5.44	.92	.128	n.s.
Εσωτερική παρ για επίτευξη.	5.61	1.36	5.32	1.67	5.61	1.21	1.10	n.s

*= Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.05

Αντίστοιχα για τις μη αυτο-καθοριζόμενες αυτόνομες υποκλίμακες παρακίνησης φαίνεται από τον Πίνακα 4, ότι μόνο η εξωτερική ρύθμιση διαφοροποιήθηκε στατιστικά σημαντικά σύμφωνα με την ανάλυση διακύμανσης ως προς έναν παράγοντα (one way Anova) ($F_{(1,150)} = 6,19$ $p < .05$) από τις υποομάδες των ετών εμπειρίας διδασκαλίας στο αντικείμενο. Επιπλέον, για όσους έχουν λιγότερα έτη εργασίας στη διδασκαλία των ελληνικών παραδοσιακών χορών, η υποκλίμακα αυτή πήρε σαφώς μεγαλύτερη τιμή από ότι για αυτούς που εργάζονταν περισσότερα χρόνια. Για να διερευνηθούν

περαιτέρω οι διαφορές έγινε post - hoc ανάλυση. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ανάλυσης, στατιστικά σημαντικές διαφορές παρατηρήθηκαν ανάμεσα σε αυτούς που είχαν εμπειρία μικρότερη των 10 ετών και σε αυτούς που είχαν εμπειρία από 10 ως 20 έτη ($p < .05$), καθώς και ανάμεσα σε αυτούς που είχαν εμπειρία μικρότερη των 10 ετών και σε αυτούς που είχαν εμπειρία πάνω από 20 έτη ($p < .05$).

Πίνακας 4. Έλεγχος διαφορών μη αυτό-καθοριζόμενων αυτόνομων υποκλιμάκων παρακίνησης από τις υποομάδες των ετών εμπειρίας

	< 10 έτη		10 < 20 έτη		20 έτη<		F	p
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.		
1. Εξωτερική ρυθμ.	3.56	1.10	2.89	1.11	2.61	0.92	6.19	0.03*
2. Μη παρακίνηση	2.48	1.01	2.41	1.03	1.77	0.93	2.32	n.s
3. Εσωτερική πίεση	4.79	1.28	4.36	1.12	4.37	0.91	2.11	n.s.

*= Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.05

Διαφορές ως προς την ηλικία

Για τις αυτο-καθοριζόμενες αυτόνομες υποκλίμακες παρακίνησης δε σημειώθηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των υποομάδων διαφορετικής ηλικίας. Επίσης, καμία από τις μη αυτό-καθοριζόμενες αυτόνομες υποκλίμακες παρακίνησης δε διαφοροποιήθηκε στατιστικά σημαντικά από τις υποομάδες της ηλικίας των ερωτηθέντων στην έρευνα, σύμφωνα με τα ευρήματα από την ανάλυση διακύμανσης.

Συζήτηση

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι υποθέσεις της παρούσας έρευνας επαληθεύθηκαν μερικώς. Αναφορικά της πρώτης υπόθεσης θα έπρεπε να καταγραφούν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις υποκλίμακες της παρακίνησης οφειλόμενες στο φύλο των δασκάλων ελληνικού παραδοσιακού χορού. Σε πολύ λίγες περιπτώσεις το φύλο φάνηκε να αποτελεί σημαντικό διαχωριστικό παράγοντα. Αναφορικά με τις μορφές παρακίνησης, το φύλο οδηγεί σε στατιστικά σημαντικές διαφορές μόνο στην εσωτερική παρακίνηση για τη γνώση και την εσωτερική πίεση. Και στις δύο περιπτώσεις, οι τιμές ήταν μεγαλύτερες για τις γυναίκες, κάτι που δείχνει ότι οι γυναίκες νιώθουν σε μεγαλύτερο βαθμό το αίσθημα της παρακίνησης όταν αυτό προέρχεται από την παρόρμηση για μάθηση και από την αίσθηση εσωτερικών πιέσεων κατά την άσκηση της δουλειάς τους. Παρόλα αυτά, για καμία άλλη μορφή παρακίνησης δε βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα, επιβεβαιώνοντας μερικώς την 1^η υπόθεση της έρευνας σύμφωνα με την οποία, το φύλο θα μπορούσε να οδηγήσει σε στατιστικά σημαντικές διαφορές τις υποκλίμακες της παρακίνησης.

Αναφορικά της δεύτερης υπόθεσης αναμενόταν να εντοπισθούν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις υποκλίμακες της παρακίνησης οφειλόμενες στην εμπειρία των δασκάλων ελληνικού παραδοσιακού χορού. Από την εξέταση της διαφοροποίησης των υποκλιμάκων της παρακίνησης από την εμπειρία των δασκάλων ελληνικού παραδοσιακού χορού προέκυψαν στατιστικά σημαντικές διαφορές για τις υποκλίμακες της αναγνωρίσιμης ρύθμισης και της εξωτερικής ρύθμισης. Πιο συγκεκριμένα, οι δάσκαλοι με μεγαλύτερη εμπειρία ασχολούνται με τη διδασκαλία των παραδοσιακών χορών έχοντας αναγνωρίσει τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν από αυτή και επιπλέον παρουσίασαν μικρότερη επίδραση από εξωτερικούς συντελεστές όπως αυτόν της αμοιβής ή των πιέσεων από εξωτερικούς παράγοντες. Η προέκταση αυτού του αποτελέσματος σχετίζεται με την αυτονομία που νιώθουν οι χοροδιδάσκαλοι που διαθέτουν μεγάλη εμπειρία στο χώρο της διδασκαλίας του ελληνικού παραδοσιακού χορού. Η αίσθηση της αυτονομίας αυξάνει τις πιθανότητες για αυτο-αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών σύμφωνα με τα ευρήματα προηγούμενης μελέτης (Γοροζίδης, 2009). Η 2^η υπόθεση της έρευνας που αφορούσε τη διαφοροποίηση της παρακίνησης από την εμπειρία των δασκάλων χορού, επιβεβαιώθηκε μόνο για δύο από τις υποκλίμακες, εφόσον δε

βρέθηκε καμία στατιστικά σημαντική διαφορά για τις υπόλοιπες υποκλίμακες.

Αναφορικά της τρίτης υπόθεσης, από τις μετρήσεις που έγιναν βρέθηκε ότι οι υποομάδες της ηλικίας δεν επηρέασαν στατιστικά σημαντικά καμία από τις υποκλίμακες της παρακίνησης. Σύμφωνα με αυτό το αποτέλεσμα, η αρχική υπόθεση δεν επιβεβαιώθηκε, δηλαδή η ηλικία δεν αποτέλεσε διαχωριστικό παράγοντα για καμιά μορφή παρακίνησης.

Αναφορικά της τέταρτης υπόθεσης, και σύμφωνα με τα αποτελέσματα, βρέθηκε ότι οι υποκλίμακες της παρακίνησης των δασκάλων ελληνικών παραδοσιακών χωρών δε διαφοροποιήθηκαν στατιστικά σημαντικά από καμία από τις υποομάδες της εκπαίδευσης. Άρα δεν επιβεβαιώθηκε η 4η υπόθεση ότι δηλαδή η εκπαίδευση αποτελούσε παράγοντα διαφοροποίησης των μορφών παρακίνησης στους δασκάλους ελληνικών παραδοσιακών χωρών.

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι υποθέσεις της παρούσας έρευνας επαληθεύθηκαν μερικώς. Αναφορικά της πρώτης υπόθεσης θα έπρεπε να καταγραφούν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις υποκλίμακες της παρακίνησης οφειλόμενες στο φύλο των δασκάλων ελληνικού παραδοσιακού χορού. Σε πολύ λίγες περιπτώσεις το φύλο φάνηκε να αποτελεί σημαντικό διαχωριστικό παράγοντα. Αναφορικά με τις μορφές παρακίνησης, το φύλο οδηγεί σε στατιστικά σημαντικές διαφορές μόνο στην εσωτερική παρακίνηση για τη γνώση και την εσωτερική πίεση. Και στις δύο περιπτώσεις, οι τιμές ήταν μεγαλύτερες για τις γυναίκες, κάτι που δείχνει ότι οι γυναίκες νιώθουν σε μεγαλύτερο βαθμό το αίσθημα της παρακίνησης όταν αυτό προέρχεται από την παρόρμηση για μάθηση και από την αίσθηση εσωτερικών πιέσεων κατά την άσκηση της δουλειάς τους. Παρόλα αυτά, για καμία άλλη μορφή παρακίνησης δε βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα, επιβεβαιώνοντας μερικώς την 1^η υπόθεση της έρευνας σύμφωνα με την οποία το φύλο θα μπορούσε να οδηγήσει σε στατιστικά σημαντικές διαφορές τις υποκλίμακες της παρακίνησης.

Αναφορικά της δεύτερης υπόθεσης αναμενόταν να εντοπισθούν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις υποκλίμακες της παρακίνησης οφειλόμενες στην εμπειρία των δασκάλων ελληνικού παραδοσιακού χορού. Από την εξέταση της διαφοροποίησης των υποκλιμάκων της παρακίνησης από την εμπειρία των δασκάλων ελληνικού παραδοσιακού χορού προέκυψαν στατιστικά σημαντικές διαφορές, για τις υποκλίμακες της αναγνωρίσιμης ρύθμισης και της εξωτερικής ρύθμισης. Πιο συγκεκριμένα, οι δάσκαλοι με μεγαλύτερη εμπειρία ασχολούνται με τη διδασκαλία των παραδοσιακών χορών έχοντας αναγνωρίσει τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν από αυτή και επιπλέον παρουσίασαν μικρότερη επίδραση από εξωτερικούς συντελεστές όπως αυτόν της αμοιβής ή των πιέσεων από εξωτερικούς παράγοντες. Η προέκταση αυτού του αποτελέσματος σχετίζεται με την αυτονομία που νιώθουν οι χοροδιδάσκαλοι που διαθέτουν μεγάλη εμπειρία στο χώρο της διδασκαλίας του ελληνικού παραδοσιακού χορού. Η αίσθηση της αυτονομίας αυξάνει τις πιθανότητες για αυτο-αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών σύμφωνα με τα ευρήματα προηγούμενης μελέτης (Γοροζίδης, 2009). Η 2η υπόθεση της έρευνας που αφορούσε τη διαφοροποίηση της παρακίνησης από την εμπειρία των δασκάλων χορού, επιβεβαιώθηκε μόνο για δύο από τις υποκλίμακες, εφόσον δε βρέθηκε καμία στατιστικά σημαντική διαφορά για τις υπόλοιπες υποκλίμακες.

Αναφορικά της τρίτης υπόθεσης, από τις μετρήσεις που έγιναν βρέθηκε ότι οι υποομάδες της ηλικίας δεν επηρέασαν στατιστικά σημαντικά καμία από τις υποκλίμακες της παρακίνησης. Σύμφωνα με αυτό το αποτέλεσμα, η αρχική υπόθεση δεν επιβεβαιώθηκε, δηλαδή η ηλικία δεν αποτέλεσε διαχωριστικό παράγοντα για καμιά μορφή παρακίνησης.

Αναφορικά της τέταρτης υπόθεσης, και σύμφωνα με τα αποτελέσματα, βρέθηκε ότι οι υποκλίμακες της παρακίνησης των δασκάλων ελληνικών παραδοσιακών χωρών δε διαφοροποιήθηκαν στατιστικά σημαντικά από καμία από τις υποομάδες της εκπαίδευσης. Άρα δεν επιβεβαιώθηκε η 4η υπόθεση ότι δηλαδή η εκπαίδευση θα αποτελούσε παράγοντα διαφοροποίησης των μορφών παρακίνησης στους δασκάλους ελληνικών παραδοσιακών χωρών.

Βιβλιογραφία

- Blais, M. R., Brière, N. M., Lachance, L., Riddle, A. S., & Vallerand, R. J., (1993). L' inventore de motivation au travail de Blais (The Blais Work Motivation Inventory). *Revue Quebecoise de Psychologie*, 14, 185-215.
- Γεντή, Μ. (2008). Η επίδραση παρεμβατικών προγραμμάτων ελληνικών παραδοσιακών χορών και αερόβιας γυμναστικής στην κάρδιο-αναπνευστική αντοχή και ψυχική διάθεση ενηλίκων γυναικών. Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Διατριβή, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή.
- Γοροζίδης, Γ. (2009). Η παρακίνηση και η Αυτό-αποτελεσματικότητα Καθηγητών Φυσικής Αγωγής, Γυμνασίων στην εφαρμογή των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Φυσικής Αγωγής. Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή διατριβή, ΤΕΦΦΑ Τρικάλων .
- Deci, E. (1975). *Intrinsic motivation*. Plenum, New York.
- Deci, E. L., & Ryan R., R (2004). Overview of self determination theory: An organismic dialectical perspective. In Deci & Ryan (Eds), *Handbook of self determination research* (pp. 3-33). Rochester, NY: University of Rochester Press.
- Deci, E, & Ryan, R. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., & Ryan, R. (1991). A motivational approach to self integration in personality. In R.A. Dienstbier (Ed), *Nebraska Symposium on Motivation: Perspectives on motivation*, (pp.237-288). Lincoln, University of Nebraska.
- Deci, E. L., & Ryan, R. (1985). *Intrinsic motivation and self determination in human behavior*. Plenum, New York.
- Δήμας, Η. (2004). Λαϊκή Μουσικοχορευτική Παράδοση. Χορευτικές συνήθειες των φοιτητών-τριών, της Ελλάδας. Β' έκδοση, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Fillipou, F., Goulimaris, D., Baxevanos, S., & Genti, M. (2010). Adult attendance in Greek traditional dancing classes. *Exercise and Quality of Life*, 2(1), 15-28.
- Gagne, M., & Deci, E. L. (2005). Self determination theory and work motivation. *Journal of Organizational Behavior*, 26, 331-362.
- Pelletier, L., Seguin-Levesque, C., & Legault, L. (2002). Pressure from above and pressure from below as determinants of teachers' motivation and teaching behaviors. *Journal of Educational Psychology*, 94, 186-196.
- Roth, G., Assor ,A., Kanat-Maymon, Y., & Kaplan, H. (2007). Autonomous Motivation for Teaching: How Self-Determined Teaching May Lead to Self Determined Learning. *Journal of Educational Psychology*, 99(4), 761-774.
- Ryan, R. M., & Connell, J. P. (1989). Perceived locus of causality and intemalization: Examining reasons for acting in two domains. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 749-761.
- Vallerand, R. J. (1997). Toward a hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. *Advances in Experimental Social Psychology*. Academic Press.
- Vallerand, R. J., Pelletier, L. G, Blais, M. R., Bri re, N. M., Sene'cal, C., & Vallie'ries, E. F. (1993). On the assessment of intrinsic, extrinsic and a motivation in education: Evidence on the concurrent and construct validity of the Academic Motivation Scale. *Educational and Psychological Measurement*, 53, 159-172.
- Χριστοδουλίδης, Τ. (2004). Στόχοι επίτευξης, αντίληψη καθήκοντος και παρακίνηση καθηγητών φυσικής αγωγής και άλλων ειδικοτήτων. Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τ.Ε.Φ.Α.Α.
- Χριστοδουλίδης, Τ., & Παπαϊωάννου, Α. (2004). Ερωτηματολόγιο εσωτερικής-εξωτερικής παρακίνησης εργαζομένων. Πρακτικά 3ου Διεθνούς Συνεδρίου Αθλητικής Ψυχολογίας. Τρίκαλα, Τ.Ε.Φ.Α.Α. & Ε.Ε.Α.Θ., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Χριστοδουλίδης, Τ., & Παπαϊωάννου, Α. (2002). Εσωτερική παρακίνηση και εκτός διδασκαλίας δραστηριότητες καθηγητών Φ.Α. και δασκάλων. 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αθλητικής Ψυχολογίας της Εταιρείας Αθλητικής Ψυχολογίας. Θεσσαλονίκη, ΤΕΦΑΑ-Α.Π.Θ.
- Χριστοδουλίδης, Τ., Παπαϊωάννου, Α., Χατζηευστρατιάδης, Ε., & Δούκα, Ι. (2003). Εσωτερική-εξωτερική παρακίνηση εκπαιδευτικών και ικανοποίηση με το αντικείμενο της δουλειάς. 1ο Συνέδριο της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδας, Βόλος.

Υπεύθυνος έκδοσης: Ελληνική Εταιρία Διοίκησης Αθλητισμού, **Υπεύθυνος συντακτικής επιτροπής:** Αλεξανδρής Κωνσταντίνος. **Συντάκτες:** Αυθίνος Ιωάννης, Γαργαλιάνος Δημήτρης, Κριεμάδης Αθανάσιος, Κώστας Γεώργιος, Τζέτζης Γεώργιος, Κουστέλιος Αθανάσιος, Κουθούρης Χαρίλαος, , Γουλιμάρης Δημήτριος, Θεοδωράκης Νικόλαος, Τσίτσου Ροδούλα, Τσίτοκαρη Ευθυμία, Παπαδημητρίου Δήμητρα, Γλυνιά Ελένη, Νάτσης Παντελής, Κιάφας Ζαχαρίας, Δράκου Αμαλία, Μπάρλας Αχιλλέας. **Τεχνική επεξεργασία και μορφοποίηση κειμένου:** Ζαφειρούδη Αγλαΐα
